

Pristupi u integraciji izbjeglica i tražitelja azila na tržištu rada

Uvod

Omoгуćavanje brzog pristupa tržištu rada државе домаћина dio je rješenja europske izbjegličke krize. Ovo se izvješće bavi postojećim istraživanjem o integraciji izbjeglica (onih sa službeno prepoznatim statusom međunarodne zaštite) i tražitelja azila (onih koji su podnijeli zahtjev za međunarodnu zaštitu i čekaju odluku) na tržištu rada.

Posebni ciljevi ovog poziva su:

- ažurirati informacije o zakonodavstvu i praktičnim rješenjima u prvoj polovici 2016.;
- ispitati integraciju na tržištu rada u kontekstu primanja i podrške tražiteljima azila i izbjeglicama;
- istražiti ulogu socijalnih partnera u tom području.

Istraživanje se u velikoj mjeri temelji na dokazima prikupljenima putem upitnika Eurofoundovoj mreži europskih dopisnika u државama članicama EU-a i Norveškoj. Odgovori odražavaju postojeće stanje..

Kontekst politike

Nagli i masovan dolazak tražitelja azila u 2015. u početku je predstavljao humanitarni izazov prvenstveno graničnim државama, Grčkoj i Italiji, gdje su tražitelji zaštite najprije stigli. Međutim, dugotrajni problemi oko uspješne integracije pridošlica brzo su došli do izražaja, što je potaknulo povećani interes za mjere socijalne uključenosti. S obzirom na to da je socijalna uključenost blisko povezana s uspješnom integracijom na tržištu rada, pitanje kako osigurati brzi pristup i integraciju na tržište rada postalo je važno pitanje na političkom dnevnom redu mnogih држава članica EU-a. To nije iznenađujuće, s obzirom na to da je, uz to što pomaže socijalnoj uključenosti, integracija na tržištu rada ekonomski racionalan odgovor, pogotovo ako se napravi na učinkovit način.

Ključni rezultati

U mnogim se државama povećalo prosječno trajanje procesa azila (u nekim slučajevima i značajno). Međutim, predstavljene su razne mjere kako bi se olakšali učinci odgoda u dobivanju odluka; u nekim slučajevima, proces je ubrzan za specifične skupine tražitelja azila.

Odgode u dobivanju azila imaju dalekosežne posljedice, jer je zakonski pristup tržištu rada obično povezan sa statusom međunarodne zaštite, što znači da je otvoren samo izbjeglicama. Međutim, zbog naglog i masovnog dolaska tražitelja azila, pristup tržištu rada za tu drugu skupinu morao se olakšati.

To je općenito pristup koji su usvojile државе članice najviše pogođene izbjegličkom krizom. Međutim, one se suočavaju s mnogim izazovima povezanim s krizom.

Životni uvjeti u centrima za prihvat često nisu prikladni za pripremu ljudi na sudjelovanje u tržištu rada. Prijavljeni su loši uvjeti i prevelika količina ljudi, kao i manjak smještaja. Postoje problemi s dostupnošću usluga koje se pružaju izvana, a koordinacija s tim uslugama može biti teška.

- Iako je geografska raspodjela tražitelja azila i izbjeglica planirana, u većini se slučajeva zbog nedostatka smještaja, ne može uzeti u obzir blizina poslova.
- Financiranje zavoda za zapošljavanje u pogledu tražitelja azila često je lošije organizirano od onoga za izbjeglice. Pristup i pravila za sudjelovanje također nisu vrlo jasni.
- Prava na socijalno osiguranje za tražitelje azila koji su zaposleni razlikuju se od државе do државе, a pravila su ponekad nepovoljnija od onih za ostale skupine migranata, uključujući izbjeglice.
- Za tražitelje azila, mogućnosti samozapošljavanja vrlo su ograničene, uglavnom zbog nesigurnosti njihovog statusa.
- Poslodavci samo povremeno dobivaju poticaje za zapošljavanje tražitelja azila, dok se subvencije na plaće uopće ne koriste kao alat.

- Iako djeca školske dobi tražitelja azila imaju pravo pohađati obavezno obrazovanje u svim državama članicama, posebna rješenja za tu djecu nisu uvijek zajamčena. Neke su države prijavile da su škole loše pripremljene za prihvata takve djece.

U mnogim je državama odobravanje azila postalo privremeno zbog krize. Pružanje privremenog azila može oslabiti položaj izbjeglica na tržištu rada, jer može odvratiti poslodavce od njihovog zapošljavanja, potpisivanja ugovora na duže razdoblje ili ulaganja u obuku.

Neke su države nedavno smanjile neke socijalne usluge i doplatke koji su povezani sa nezaposlenošću za izbjeglice, tražitelje azila ili za obje skupine. Iako bi to moglo povećati njihovu motivaciju za rad, također može i spriječiti njihovu integraciju na tržište rada jer utječe na njihove uvjete života. Ograničenja ponovnog okupljanja obitelji mogu imati sličan učinak, dodatno odgađajući socijalnu uključenost i uključenost na tržište rada.

U nekoliko država, mjere usmjerene na olakšavanje samozaposlenosti izbjeglica ili su glavne mjere ili su usmjerene na imigrante općenito i zbog toga ne uzimaju u obzir posebne potrebe izbjeglica. Privatne agencije (posredničke agencije i agencije za privremene poslove) nisu jako uključene u ponudu usluga zapošljavanja izbjeglicama i tražiteljima azila.

Socijalni partneri imaju aktivnu ulogu u većini država koje su ključna odredišta, gdje su usredotočeni na važne teme poput obrazovanja i stažiranja, ubrzavanja pristupa tržištu rada i angažiranja izbjeglica.

Zajedničke izjave socijalnih partnera obično naglašavaju poželjnost održive i brze integracije tražitelja azila na tržište rada. Dok sindikati obično naglašavaju održivu integraciju kako bi osigurali da izbjeglice i tražitelji azila mogu raditi i živjeti u državi tijekom dužeg vremenskog razdoblja, poslodavci se usredotočuju na brzu integraciju kako bi povećali svoju konkurentnost učinkovitom upotrebom nove radne snage.

Pokazatelji politike

- Pitanja zapošljavanja važna su pri odluci o zemljopisnoj raspodjeli izbjeglica i tražitelja azila unutar države. Ali tamo gdje postoji nedostatak smještaja, često nije moguće posvetiti dovoljno pažnje integraciji na tržištu rada. Zbog toga bi pri istraživanju novih mogućnosti smještaja trebalo uzeti u obzir dostupnost poslova.
- Više bi pažnje trebalo pridavati pristupu socijalnim uslugama (primjerice, specifično obrazovanje za djecu tražitelja azila, druge vrste potpore obitelji, prikladna zdravstvena zaštita), a ako se usluge dobavljaju izvana, trebalo bi posvetiti više pažnje koordinaciji s pružateljima u centrima za prihvata.
- Usluge zapošljavanja tijekom procesa azila trebale bi se proširiti kako bi omogućile bolju pripremu za integraciju tražitelja azila na tržište rada.
- Glavne mjere aktivne politike tržišta rada obično nisu dovoljne. Potrebne su posebne mjere usmjerene na izbjeglice i tražitelje azila (primjerice, učenje jezika, obuka na radnom mjestu i mentorstvo koje provode prijašnji migranti). Također bi se trebalo usmjeriti na neiskorišteni potencijal samozapošljavanja.
- Potrebno je pronaći ispravnu ravnotežu između brze i održive integracije. Planovi za integraciju moraju biti realni: niskokvalificirani poslovi mogu doći na prvo mjesto (za početno radno iskustvo), ali za održiviju integraciju potrebno je ponuditi mogućnost razvoja karijere.
- Kod ponude usluga zapošljavanja potrebno je istražiti potencijal uključivanja privatnih posrednika na tržištu rada ili agencija za privremeni rad (moguće u suradnji s javnim zavodima za zapošljavanje).
- U nekoliko država nije dovoljno prepoznata važnost uloge socijalnih partnera u integraciji na tržištu rada. Ne samo da bi njihovo iskustvo na terenu moglo biti korisno, već bi bolja koordinacija s njima kao sudionicima (zajedno s ostalim relevantnim subjektima) također mogla dovesti do učinkovitije provedbe procesa integracije.
- Platforme na razini EU-a mogle bi se pokazati korisnim alatima ne samo za razmjenu iskustava s obećavajućim mjerama, već i za praćenje i evaluaciju postojećih inicijativa (kao što sugerira akcijski plan za integraciju državljana zemalja izvan EU-a, usvojen u 2016.)

Dodatne informacije

Izvešće *Pristupi u integraciji izbjeglica i tražitelja azila na tržištu rada* dostupno je na poveznici www.eurofound.europa.eu/publications

Za više informacija obratite se voditeljici istraživanja Klári Fóti na adresu kfo@eurofound.europa.eu.